

دانشگاه علوم پزشکی تهران

دانشکده پرستاری و مامایی

عنوان :

بررسی تاثیر برنامه آموزشی آنلاین مبتنی بر حمایت همتا بر بار مراقبتی و کیفیت زندگی خانواده بیماران مبتلا به لوسمی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد
در پرستاری

نگارنده:

مهرناز کرامتی کرمان

استاد راهنما:

دکتر لیلا صیادی

استاد مشاور:

دکتر شکوه ورعی

دکتر محمد واعظی

چکیده فارسی:

بررسی تاثیر برنامه آموزشی آنلاین مبتنی بر حمایت همتا بر بار مراقبتی و کیفیت زندگی خانواده بیماران مبتلا به لوسمی

مقدمه و هدف: گروه‌های حمایتی همتا و آنلاین منابع مفیدی برای تبادل ایده‌ها بین افرادی است که در شرایط مشابهی قرار دارند. در بسیاری از شرایط مراقبین/اعضای خانواده منافی را از تبادل اطلاعات مفید سلامت کسب کرده و تجارب را با دیگر همتایان به اشتراک می‌گذارند. از طرفی لوسمی یا سرطان خون از بیماری‌های کشنده سیستم خونساز است که بیماران را با مشکلات متعدد جسمی، روحی، اقتصادی و اجتماعی مواجه می‌سازد. با توجه به زمان‌بر بودن درمان این بیماران، اعضای خانواده نقش اساسی در مراقبت از مبتلایان به لوسمی دارند. درگیر شدن اعضای خانواده در مراقبت از این بیماران منجر به بار مراقبتی اعضای خانواده و تاثیر بر کیفیت زندگی آنها می‌شود. مطالعه حاضر با هدف تعیین بررسی تاثیر برنامه آموزشی آنلاین مبتنی بر حمایت همتا بر بار مراقبتی و کیفیت زندگی خانواده بیماران مبتلا به لوسمی انجام شده است.

روش: این یک مطالعه کارآزمایی بالینی غیرتصادفی است که در آن ۸۰ نفر (۴۰ نفر در گروه مداخله و ۴۰ نفر در گروه کنترل) از اعضای خانواده مبتلایان به لوسمی که در بیمارستان شریعتی تحت درمان قرار گرفته بودند و معیارهای ورود به مطالعه را داشتند، مشارکت داشتند. در ابتدا داده‌های مربوط به گروه کنترل جمع‌آوری شد و سپس نمونه‌گیری گروه مداخله آغاز گردید. چهار نفر از همتایان بر اساس معیارهای تعیین شده برای انجام مداخله حمایت همتا همکاری داشتند که جلسات آموزشی به صورت حضوری برای آنان برگزار شد. مشارکت کنندگان ضمن دریافت اطلاعات لازم توسط پژوهشگر و همتایان از طریق برگزاری جلسات، در گروهی از شبکه‌های اجتماعی (واتزپ) ایجاد شده می‌توانستند از حمایت همتایان برخوردار شده و در عین حال اطلاعات مناسب را از پژوهشگر و همتایان دریافت کنند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها در این مطالعه فرم اطلاعات دموگرافیک بیمار و خانواده و نیز پرسشنامه بار مراقبتی و پرسشنامه کیفیت زندگی وابسته به سرطان بود که قبل از مداخله و یکماه پس از آن توسط مشارکت‌کنندگان تکمیل شد. داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی و تحلیلی و نیز آزمون کای دو، تی تست مستقل و زوجی تجزیه و تحلیل شد. لازم به ذکر است که روایی پرسشنامه بار مراقبتی در ایران و در سال ۱۳۹۵ Intra Class Correlation (ICC) برابر با ۰/۹۵۸ و سازگاری درونی ابزار با تعیین ضریب آلفا کرنباخ به میزان ۰/۸۶ مورد تأیید قرار گرفت. هم‌چنین پرسشنامه کیفیت زندگی در سال ۱۳۹۰ توسط خنجری و همکاران روایی و پایایی این پرسشنامه مورد بررسی و تأیید قرار گرفت و پایایی آن با ضریب کرنباخ ۰/۸۹ گزارش شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که در ابتدا دو گروه از نظر متغیرهای دموگرافیک اختلاف آماری معنی داری نداشتند. اختلاف آماری معنی داری بین دو گروه در ابتدا در خصوص میانگین نمره بار مراقبتی وجود داشت ($p < 0/001$) به طوری که میانگین بار مراقبتی گروه مداخله بالاتر از بار مراقبتی گروه کنترل بود. پس از مداخله همچنان اختلاف آماری معنی داری بین گروه مداخله و کنترل در خصوص میانگین نمره بار مراقبتی وجود داشت ($p < 0/001$) اما میانگین نمره بار مراقبتی گروه مداخله کمتر از بار مراقبتی گروه کنترل بود. مقایسه درون گروهی نیز نشان داد که در گروه مداخله میانگین نمره بار مراقبتی به طور معنی داری کاهش ($P = 0/002$) یافته بود، اما در گروه کنترل میانگین بار مراقبتی به طور معنی داری افزایش ($p < 0/001$) یافته بود. پس از مداخله اختلاف آماری معنی داری بین دو گروه در خصوص میانگین نمره کیفیت زندگی وجود داشت ($P = 0/001$)، بطوریکه کیفیت زندگی گروه مداخله بالاتر از گروه کنترل بود. مقایسه درون گروهی نشان داد که کیفیت زندگی اعضای خانواده در گروه مداخله به طور معنی داری افزایش ($P < 0/001$) یافته بود در حالیکه در گروه کنترل این افزایش معنی دار نبود ($P = 0/239$).

بحث و نتیجه گیری با توجه به نتایج به دست آمده از مطالعه به نظر می رسد که مداخله آموزش مبتنی بر حمایت همتا بر کاهش بار مراقبتی و افزایش کیفیت زندگی خانواده بیماران مبتلا به لوسمی تاثیر داشت. این روش آموزشی می تواند برای اعضای خانواده این بیماران و خصوصا در شرایط اپیدمی بیماری‌های واگیردار مورد استفاده قرار گیرد.

کلمات کلیدی:

لوسمی، کیفیت زندگی، بار مراقبتی، همتا، اعضای خانواده، مراقبین

**Teheran University of Medical Sciences
School of Nursing Midwifery**

**Title:
The Effect of Peer Support-Based Online Education
Program on the Burden of Care and Quality of Life of
Patient's Family with Leukemia**

"A thesis submitted as partial fulfillment of the requirements for Master of
Science (MSc) Degree" In Medical –Surgical Nursing

By
Mehrnaz Keramatikerman

Supervisor (s)
Dr. Leila sayadi

Consultant(s)
**Dr. Shokoh Varaei
Dr. Mohamad Vaezi**

2022

The Effect of Peer Support-Based Online Education Program on the Burden of Care and Quality of Life of Patient's Family with Leukemia

Background: Leukemia is one of the fatal hematopoietic diseases leading to various physical, mental, economic, and social problems for patients. Family members play a vital role in the care of patients with leukemia due to the prolonged treatment course. Engagement in taking care of these patients leads to the burden of care on the family members affecting their quality of life. The present study was conducted to assess the effect of peer support-based online education program on the burden of care and quality of life of patient's family with leukemia.

Method: The present study of non-randomized clinical trial was conducted on 80 family members of patients with leukemia (40 in the intervention group and 40 in the control group) being treated in Shariati Hospital. Four peers cooperated based on the criteria set out for peer support intervention. In addition to receiving the necessary information from the researcher and peers through holding meetings, participants were added to a WhatsApp group where they could receive peer support as well as required information from the researcher and peers. The data collection tool in the present study was the demographic information form of patients and their families, as well as The Zarit Burden Interview, the 22-item instrument, and The Caregiver Quality of Life Index-Cancer which were completed by participants before and one month after the intervention. Data were analyzed using descriptive and analytical statistics, the Chi-square test, and the independent and paired T-test.

Results: The results showed no significant differences between the two groups in terms of demographic variables before the intervention. However, the burden of care score was significantly higher in the intervention group compared with the control group (P -value <0.001), though the quality of life was not significantly different between the two groups. The intra-group comparison also showed that the mean score of the burden of care was significantly reduced in the intervention group (P -value $=0.002$), though it was significantly increased in the control group (P -value <0.001). After the intervention, the score of quality of life was significantly higher in the intervention group compared with the control group (P -value $=0.001$). The intra-group comparison showed that the quality of life of family members was significantly increased in the intervention group (P -value >0.001), whereas no significant changes were observed in the control group (P -value $=0.239$).

Discussion and conclusion: Peer support online education program improved the burden of care and quality of life of family members of patients with leukemia. This program method can be used for family members of these patients, especially in epidemics of communicable diseases. Nurses can identify peers who can support and share their experiences with family members and implement this program to effectively reduce the burden of care and increase the quality of life of family members of these patients.

Keywords: Leukemia, Quality of Life, Burden of Care, Peers, Family Members, Caregivers